

VARIA

Zeitschrift für Rassenphysiologie.

Sedert een jaar wordt te Charkow onder leiding van den bekenden haematoloog *Rubashkin* een tijdschrift voor bloedgroepen-onderzoek uitgegeven. Thans heeft men in Duitschland dit voorbeeld gevolgd en is de eerste aflevering verschenen van het „Zeitschrift f. Rassenphysiologie”. (Lehmann München 1928). Ook hier staat dit orgaan onder redactie van degenen die in Duitschland zich met de studie der bloedgroepen bezig houden, *Prof. O. Reche* te Leipzig en *Dr. P. Steffan* te Berlijn. De Deutsche vereeniging heeft groote plannen omtrent een systematisch onderzoek in Duitschland en heeft ook tal van medewerkers in het buitenland, zelfs buiten de grenzen van Europa. Het bezwaar dezer organisatie is m.i. dat de agglutinaties niet centraal worden verricht, doch aan ieder arts, die zich als medewerker opgeeft, zelf worden overgelaten; de centralisatie beperkt zich tot de leverantie van haemotest (proefserum), de indicatie van de plaatsen voor onderzoek en de verwerking der ingekomen cijfers.

Deze eerste aflevering bevat 62 bldz., geeft een overzicht omtrent de werkwijze der vereeniging en neemt een aantal opstellen van medewerkers op, waaronder het degelijk opstel van *E. D. Schött* uit Stockholm, die zijn onderzoekingen in het Instituut voor Rassenbiologie te Upsala begon en zeer zorgvuldig de techniek beschrijft, ongetwijfeld den gunstigsten indruk maakt. In eenige der andere opstellen wordt vrij onbezonnen met verschillende gegevens omgesprongen. Ik wijs b.v. op het opstel van den Griekschen medewerker *Prof. Kumaris*, die percents berekent uit een aantal van 43 locale bepalingen. De poging van *S. Welisch*, een nieuwen bloed-index te berekenen (inplaats van dien welke indertijd door *Hirszfeld* werd aangegeven en welke inderdaad het bezwaar heeft geen rekening te houden met groep O), is van zeer ingewikkelden aard. Als graadmeter van de rassenvermenging der bevolkingsgroepen bedoeld, komt mij deze index zeer voorbarig voor. Er is in deze aflevering begonnen met een bibliographie, welke in de volgende afleveringen zal worden voortgezet. Wanneer men bedenkt, dat deze literatuurlijst eerst in 1901 begint, dan blijkt hoe groot reeds sindsdien het aantal publicaties over de bloedgroepen is, zoowel van serologische als van anthropologische en genetische zijde.

Op het peil van het Ukrainsche tijdschrift staat deze eerste aflevering van het Deutsche tijdschrift zeker niet. Over de fantastische kaart aan het slot der aflevering zal ik niet verder spreken. Ook is het jammer, dat mannen als *Schiff* en *Bernstein*, die zulk verdienstelijk werk over bloedgroepen hebben verricht, geen medewerkers zijn van een orgaan, dat de Deutsche wetenschap op dit gebied wil vertegenwoordigen.

„Die Gestalten der Gesellung”.

Theodor Geiger heeft in de serie „Wissen und Wirken” uitgegeven bij Gustav Braun, Karlsruhe, een werkje gepubliceerd, waarin hij in een 150 bladzijden een overzicht geeft van het terrein der sociologie.

Uitgaande van de gedachte, dat individualiteit en collectiviteit de twee vormen zijn van 's menschen leven, een twee-eenheid ongeveer als lichaam-ziel, doch methodisch zeer wel gescheiden te beschouwen, schetst hij de verhouding van individu tot gemeenschap.

De sociologie, aldus de schrijver, houdt zich bezig met „die soziale Erfahrungswelt”. De formeele sociologie onderzoekt daarin de afzonderlijke collectivi-

teiten naar den vorm en classificeert deze als zoodanig, de materieele sociologie echter richt zich tot den socialen bewustzijnsinhoud van al deze vormen, dringt door tot de wezenskenmerken daarvan. De historische sociologie ten slotte onderzoekt de sociale ontwikkeling.

Het boekje is verder grootendeels gewijd aan de sociale vormen, waarvan de groep in het bijzonder wordt beschouwd.

Statistiek der Ondernemingen.

Dit jaar publiceert het bestuur der Rijksverzekeringsbank een statistiek der ondernemingen over het kalenderjaar 1926, welke, met uitbreiding van een soortgelijke statistiek over 1925 de navolgende gegevens bevat:

aantal ondernemingen en aantal type-werklieden verdeeld naar bedrijven; het in de verzekerde industrie uitbetaalde wettelijke loon, verdeeld naar bedrijven en naar de dragers van het risico der verzekering;

de door de werkgevers betaalde premiebedragen, op dezelfde wijze verdeeld, waarbij bovendien omtrent de voornaamste bedrijven de gegevens verstrekt worden per provincie en van de grootste steden;

de verdeeling van het aantal ondernemingen per bedrijf naar grootte-categorie (minder dan 5 arbeiders; 5—9 arbeiders enz.)

Aan de eigenlijke statistiek gaat een uitvoerige inleiding vooraf, die nog tal van belangrijke gegevens verstrekt, zooals aantallen opgerichte en gestaakte ondernemingen; redenen van staking van bedrijf en gemiddeld dagloon.

Het Recht.

De vereeniging tot reorganisatie der rechtspraak gaf dezer dagen uit het eerste nummer van haar officieel orgaan „Het Recht” onder redactie van C. Booy te 's-Gravenhage. De redactie stelt zich o.m. tot doel te wijzen op misstanden op rechtsgebied; het rechtsgevoel van het publiek op te wekken en te versterken; in alle gevallen, waarin inbreuk wordt gemaakt op het recht zoo noodig een beroep te doen op het zedelijk bewustzijn der massa, opdat de publieke opinie oordeele en optrede als hoogste instantie.

De Vereenvoudigde Spelling.

Onder dezen titel verzamelde onze medewerker, Pater Dr. Gerlach Royen O. F. M. zijn opstellen, in 1927 in de Maasbode gepubliceerd ter verdediging van de Kollewijnsche spelling tegen de aanvallen, welke daarop in den laatsten tijd werden gedaan. Ook voer n- en dubbel oo-dienaren (als schrijver dezes), die belang stellen in het taal- en spellingvraagstuk, is het lezen van deze helder en vlot geschreven artikelen een genot.

Uitgever H. Gianotten te Tilburg; prijs f 1.—.

„Deutsche Kulturgeschichte”.

Bij den uitgever Herder te Freiburg in Breisgau is uitgekomen het rijk geïllustreerde eerste deel van Friedrich Zoepfl's „Die deutsche Kulturgeschichte”, loopende tot de Middeleeuwen. Het tweede deel, dat in het volgende jaar verschijnt, zal, zooals de titel aangeeft, „die deutsche Kulturgeschichte der neueren Zeit” beschrijven.

Rectificatie.

Dr. Bok verzoekt in zijn artikel „Medische abortus provocatus en strafwet”, opgenomen in het Juli-nummer de volgende verbetering aan te brengen. Op bladzijde 325, 11e regel v.o. staat „onder ongunstige omstandigheden”; bedoeld wordt „onder gunstige omstandigheden”.

Demografie van Kermanshah.

In *The Moslem World* van Juli 1928 geeft John Elder eenige merkwaardige demografische cijfers over de bevolking van de Perzische stad Kermanshah. Hij verzamelde deze gedurende vele maanden met behulp van vragenlijsten, welke hij aan de patiënten van zijn kliniek aldaar ter hand stelde en verkreeg aldus gegevens zoowel van de eigenlijke Mohammedaansche stadsbevolking als van de daar geïmmigreerde Assyrische Christenen.

Teneinde bovendien de meer moderne van de overige Mohammedanen te onderscheiden splitste hij zijn cijfers betreffende deze laatste bevolkingsgroep in die over hen, welke korter en hen, welke langer dan 10 jaren gehuwd waren. Hier volgen eenige van zijn uitkomsten.

Op welken leeftijd trouwde men.

De Moh. mannen korter dan 10 jaar gehuwd, trouwden gem. op een leeftijd van 24.2 jaar. Moh. mannen langer dan 10 jaar gehuwd, trouwden gem. op een leeftijd van 21.3 jaar. De Ass. mannen trouwden gem. op een leeftijd van 24.4 jaar. De echtgenooten der drie groepen huwden resp. op een gemiddelden leeftijd van 14.6, 13.7 en 15.7 jaar!

Echtscheiding.

Van de Moh. mannen, korter dan 10 jaren getrouwd, waren 17.4 percent gescheiden, van de vrouwen uit dezelfde groep 19 percent.

Van de Moh. mannen, langer dan 10 jaren getrouwd, waren 38 percent gescheiden, van de vrouwen 28 percent.

In de Ass. groepen kwamen geen echtscheidingen voor.

Kindersterfte.

Deze bleek wel zeer groot te zijn. Van de Moh. vrouwen, korter dan 10 jaren getrouwd, was 45 percent harer kinderen en van de overige vrouwen zelfs 65.6 percent overleden; bij de Assyriërs was dit percentage 24.

De schrijver teekent hierbij aan dat het grootte verschil bij de langer en korter gehuwde vrouwen de aandacht trekt, maar wellicht te verklaren is doordat in de oudere groep naar verhouding meer echtscheiding en polygamie voorkomen met als noodlottig gevolg, meer veronachtzaming van het kind. Bovendien was hier de gemiddelde leeftijd, waarop de vrouw trouwde, lager hetgeen eveneens een nadeeligen invloed moet hebben gehad op het nageslacht.

Demografie.

De bevolking van *Palestina* telde op 1 September 1926 ongeveer 887,000 zielen, waaronder 641,000 Mohammedanen of 72 %; 158,000 Joden of 18 % en 78,000 Christenen of 9 %.

Gedurende het jaar 1926 werd de verhouding tusschen het aantal Mohammedanen en Joden ongunstiger voor de laatsten, daar er meer Joden vertrokken, dan er binnen kwamen.

Blijkens de jongste volkstelling in *Bulgarije* is de bevolking, die in 1920 4,846,971 zielen bedroeg, toegenomen tot 5,484,143 in 1926, een toeneming alzoo in zes jaar van 12,80 %. Behalve de reputatie het grootste aantal inwoners van boven de 100 jaar te herbergen, heeft het ook de reputatie gehandhaafd het eenige Europeesche land te zijn met een mannenoverschot, ondanks het groote verlies in den wereldoorlog. Thans is de verhouding van het aantal mannen en vrouwen nog 1000 tot 996.

In *België* is het belangrijke verschijnsel waar te nemen, dat het *geboortecijfer* in Walenland veel lager is dan in het Vlaamsche land, terwijl het *sterftecijfer* er veel hooger is. De onvruchtbaarheid van de Waalsche bevolking is reeds zoo groot, dat het geboortecijfer nog kleiner is geworden dan dat van Zweden, welk land tot 1924 het laagte-record had.

De verspreiding der Joden.

Men schat het aantal over de wereld verspreide Joden op 15 miljoen, waarvan er in Polen 4 miljoen wonen, in Rusland 3 miljoen, in Noord-Amerika 3 miljoen; in Hongarije meer dan 1 miljoen, in Duitschland 700.000; in Roemenië 350.000; in Engeland 300.000; in Palestina 150.000; in Marokko 160.000; in Frankrijk 150.000; in Holland 140.000. Alleen New York herbergt 1.500.000 Joden; Warschau 380.000; Chicago 350.000; Budapest 210.000; Odessa 200.000 Weenen 180.000; Philadelphia 175.000; Londen, Berlijn en Lodz tusschen 175.000 en 150.000.

(Ontwikkeling).

Agrarische hervormingen in Tsjecho-Slowakije.

Het Maandschrift voor de Statistiek vestigt de aandacht op een afzonderlijk landbouwnummer van de Prager Presse, waarin o.m. een overzicht gegeven wordt van de resultaten der agrarische hervormingen, welke in dit belangrijke landbouwland werden tot stand gebracht. Doel dezer hervorming was een aantal kleine landbouwers ten koste van het grootgrondbezit economisch te versterken. Daartoe werden groote goederen, hetzij door middel van onteigening, maar soms ook langs den weg van vrijwilligen verkoop, in kleine perceelen verdeeld en uitgegeven aan kleine boeren, landarbeiders, neringdoenden en soms ook aan fabrieksarbeiders tot het stichten van nieuwe bedrijfjes. De meeste grond werd verdeeld ter vergrooting der bedrijfjes, kleiner dan 5 H.A. Aldus ontvingen ongeveer een half miljoen families, d.i. 24 percent van alle bij den landbouw betrokkenen, bouwgrond en wel gemiddeld 1.46 H.A. per gezin.

In Slowakije werd ook door middel van kolonisatie grond in gebruik genomen. In meer dan honderd gemeenten vond daar kolonisatie plaats, terwijl bovendien 28 nieuwe gemeenten werden gesticht. Op een oppervlakte van 27.000 H.A. vestigden zich 1.680 kolonistenfamilies. Oude gebouwen der vroegere bezittingen werden in gebruik gegeven, terwijl zoo noodig voor nieuwe werd gezorgd; een speciale commissie werd belast met de zorg voor de stichting van scholen en kerken, den aanleg van wegen, enz.

Van de 4 miljoen H.A., welke voor deze hervormingen in aanmerking kwamen, was einde 1927 ongeveer 2 miljoen H.A. uitgegeven.

Sterilisatie.

Het Hooggerechtshof van de *Ver. Staten* heeft de nieuwe eugenetische wet van den staat Virginië gesanctionneerd door een uitspraak bindend te verklaren, waarbij *sterilisatie* zal worden toegepast op een vrouw van 20 jaar, die zoodanige degeneratieve eigenschappen vertoonde, dat ernstig gevaar voor de samenleving werd geducht ingeval zij een nakomelingschap zou verwekken.

Bij de Japansche Tweede Kamer is een wetsontwerp ingediend om over te gaan tot algeheele afschaffing der *bordeelen*, zoodat in 1932 al deze inrichtingen opgeruimd zullen zijn, wanneer dit ontwerp tot wet wordt verheven.

Cocaïne.

Dr. Vervaeck heeft in een lezing er op gewezen, dat vooral na den oorlog het gebruik van *morphine* en *cocaïne* sterk is toegenomen. Er is in deze artikelen een welige internationale smokkelhandel ontstaan. De vier groepen van personen, die het meest aan morphine en cocaïne verslaafd zijn, zijn: 1o. intellectueelen (musici, verpleegsters, artisten, litteratoren); 2o. ernstige zieken; 3o. psychisch-defecten (melancholici); 4o. sensueelen. Om zich de bedwelmende middelen te verschaffen, worden meermalen delicten gepleegd.

Intellectueelen.

De „overproductie” van *intellectueelen* in *Duitschland* heeft groote afmetingen aangenomen, getuige de volgende cijfers:

Het aantal studenten op de Universiteiten bedroeg in 1914, 1920 en 1926 resp. 60.748, 86.581 en 58.867; op de Technische Hoogeschoolen in 1914: 12.458 tegen 22.634 in 1926; op de Landbouw-Hoogeschoolen in 1914: 2667 tegen 4460 in 1926.

Wat de studie der vrouw betreft, zij vermeld, dat het aantal vrouwelijke studenten op de Universiteiten van 4057 in 1914 steeg tot 6767 in 1926; op de Technische Hoogeschoolen van 78 in 1914 tot 381 in 1926.

In *Engeland* zijn 1657 *vrouwelijke rechters* en plaatsvervangende rechters, waarvan 1420 in Engeland en Wales en 237 in Schotland.

Loonen van Ned. Mijnwerkers.

Het gemiddelde dagloon, uitbetaald aan de Nederlandsche mijnwerkers bedraagt voor ondergrondse arbeiders f 5.50, voor de bovengrondse f 4.—.

Nederlandsche tuinbouw.

Sedert 1912 is het totale oppervlak door onzen tuinbouw ingenomen gestegen met 40 percent tot 65.500 H. A.; daar bovendien de cultuur veel intensiever geworden is, was de opbrengst-vermeerdering nog grooter. Hoezeer deze intensiteit toenam moge o.a. hieruit blijken dat de kassencultuur in de laatste 15 jaren met 427 percent toenam in oppervlakte: de oppervlakte der druivenkassen alleen bedraagt 3.9 miljoen M². Voor andere gegevens zij verwezen naar het Jaarboek van het Centraal Bureau van de Veilingen in Nederland, waarin de resultaten van een door dit bureau gehouden tuinbouwteeling zijn gepubliceerd.

Werkloosheid.

In Zweden werd het vorige jaar een onderzoek ingesteld naar den omvang der daar heerschende werkloosheid. De uitkomsten van dit onderzoek vertoonen veel overeenkomst met de Amsterdamsche, waarop wij in dit nummer (blz. 462) wijzen; voor wie belang mocht stellen in de Zweedsche cijfers, zij gewezen op het korte overzicht, voorkomende in het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 1928 blz. 829.

Prijsvragen.

De „American Eugenic Research Association” heeft twee prijsvragen uitgeschreven, die in de „Eugenic News” van Juni 1928 vermeld staan en van welke één voor Europeanen is bestemd. Er wordt, wat deze laatsten betreft, gevraagd naar een vergelijkend onderzoek omtrent de geboortecijfers en het geboorteoverschot bij Noordsche en niet-Noordsche volkeren. Onder Noordsche worden verstaan: Skandinavië beneden 63° N.B., Sleeswijk Holstein, Mecklenburg, Hannover, Westphalen, Nederland, Engeland, Schotland en N.-Ierland. Een ander deel van Europa, Azië, N.-Afrika of Zambesië kunnen als het niet-Noordsche gebied beschouwd worden. Prijzen 1,000 en 200 dollar. Inlevering vóór 15 Febr. 1929 te Cold Spring Harbor, New York State. De anthropoloog zal het met de aanduiding van „Noordsche volkeren” wel niet eens zijn. De bedoeling is natuurlijk de landen van Europa, waar het Noordsche ras het meest vertegenwoordigd is.